

2

**სახვითი
ხელეწიწება**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT HİMNİ

Musiqisi *Üzeyir Hacıbəylinin*,
sözləri *Əhməd Cavadındır*.

Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadırız!
Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa!
Minlərlə can qurban oldu!
Sinən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər
Hərə bir qəhrəman oldu!

Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!

Namusunu hifz etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!

ჰეიდარ ალიევი

აზერბაიჯანელი ხალხის სამართო პრეზენტული ლიდერი

ივანე ჯავახიშვილი, ქიქელი ჯიჟიშვილი

სახვითი ხელოვნება

2

ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მე-2 კლასისათვის
“სახვითი ხელოვნების” საგნის

სახელმძღვანელო

დამტკიცებულია აზერბაიჯანის რესპუბლიკის
განათლების სამინისტროს 19.06. 2009 წლის
№734-ე ბრძანებით.

© აზერბაიჯანის რესპუბლიკის განათლების სამინისტრო-2016

საავტორო უფლებები დაცულია. სპეციალური ნებართვის გარეშე ამ გამოცემის ან
მისი რომელიმე ნაწილის ხელახალი გამოცემა, ასლის გადაღება, ელექტრონული
საინფორმაციო საშუალებებით გავრცელება კანონით აკრძალულია.

გამომცემლობა “Yaz ”

გთხოვთ სახელმძღვანელოსთან დაკავშირებული თქვენი გამოხმაურება, შენიშვნები
და წინადადებები გამოაგზავნოთ yazneshr@mail.ru და derslik@edu.gov.az
ელექტრონულ მისამართებზე. წინასწარ მადლობას მოგახსენებთ ჩვენთან
თანამშრომლობისათვის!

1

ჯადოსნური ფერები

1. ბუნება და მხატვარი	5
2. მხატვარი რომელი მასალით მუშაობს	7
3. ძირითადი და შედგენილი ფერები	10
4. თბილი და ცივი ფერები	11
5. შემოდგომის ჯადოსნური ფერები	12
შეამოწმე შენი თავი	15

2

წარმოსახვის მეთოდები

6. ორნამენტი და კომპოზიცია	16
7. სიმეტრია	18
8. ხატვა ნატურიდან	20
9. ეხატავთ საყვავილეს	22
10. ხელოვნების ჟანრები	23
შეამოწმე შენი თავი	25

3

ბუნება და ადამიანი

11. აზერბაიჯანის ხელოვნები: ე. ეზიმზადე, ბ. ქენგერლი	26
12. ზამთრის სასწაულები.	28
13. ორიგამი	29
14. რა შეუძლია პლასტილინს?	30
15. მხატვარი - მოქანდაკე	32
შეამოწმე შენი თავი	34

16. საყოფაცხოვრებო ნივთების სილამაზე.	35
17. წარმოსახვის საფუძველზე ეხატავთ ფრინველებს	36
18. წყალქვეშა სამყაროს ბინადრები	38
19. მოდის გაზაფხული ჩვენს მხარეში	39
20. კეთილი იყოს შენი მოსვლა ძვირფასო დღესასწაულო	40
შეამოწმე შენი თავი	42

4

მოგზაურობა სილამაზის სამყაროში

21. დავიცვათ ბუნება	43
22. სიკეთე და ბოროტება ზღაპრებში	45
23. ეხატავთ სატრანსპორტო საშუალებებს	46
24. ყვავილების სასწაული	47
25. სამკაულები	49
26. მსოფლიოში ცნობილი აზერბაიჯანის მარგალიტები	51
27. აზერბაიჯანის ხელოვნები: ქ.ხალიგოვი ჯ.კარიადლი	52
შეამოწმე შენი თავი	54
28. მსოფლიოს ცნობილი მუზეუმები	55

1. ჯადოსნური ფერები

1. ბუნება და მხატვარი

ჩვენ გარშემო არსებული სამყაროს სილამაზე პოეტისა და მწერლის, კომპოზიტორისა და მხატვრის აღმოცენებას უზრუნველყოფს.

ირგვლივ მიმდინარე მოვლენები და სიმდიდრე რომ ასახო, კარგი დამკვირვებელი უნდა იყო. დამკვირვებელს – ირგვლივ მიმდინარე მოვლენების დამთვარიელებელ ადამიანს უწოდებენ.

მხატვარი – დამკვირვებელი, საიდუმლო, ჯადოსნური ნახატების შემქმნელი ადამიანია.

მხატვრების ნამუშევრებს დააკვირდი და უპასუხე წელიწადის რომელი სეზონია ასახული.

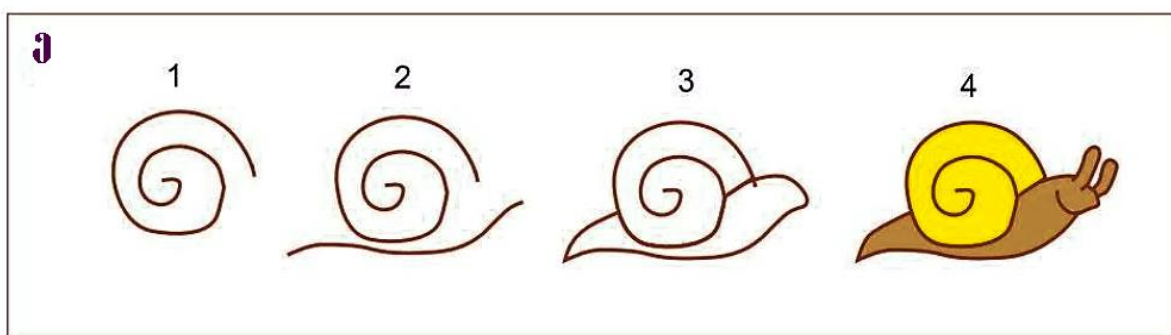
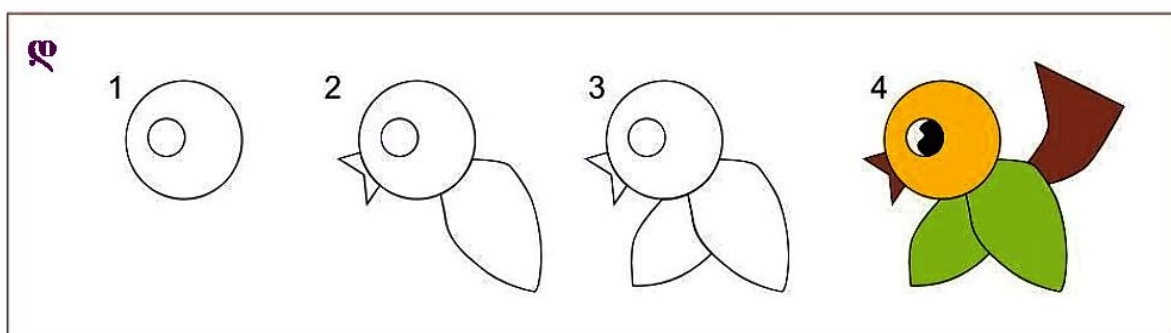
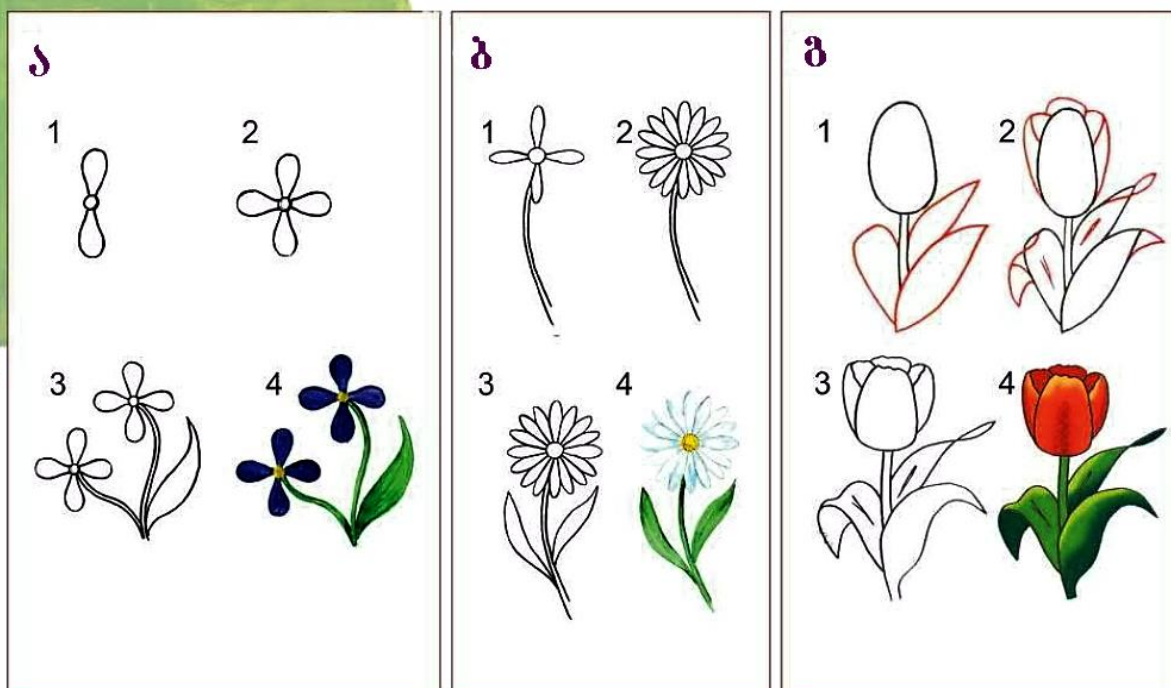

მიქაილ აბდულაევი “სივრცე”

ლეთიფ გვიშვილაევი “ზაფხული”

ზაფხულის სეზონის დასაზატად მოცემული ნიმუშების გამოყენება შეიძლება.

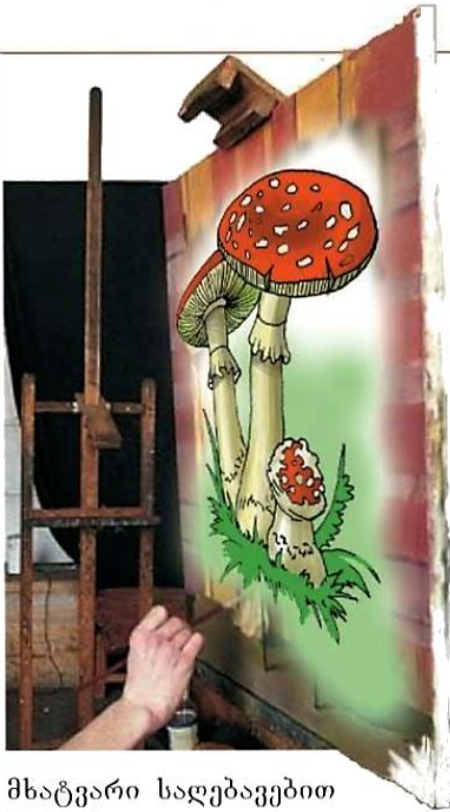
ფერადი ფანქრები, ფლომასტერები, პასტელის ცარცები, გუაში და აკვარელი.
შემოქმედებითი დავალება:
დახატე “ზაფხული”

ნამუშევრებში ასახულ რომელ მოვლენებს დაჰკვირვებისარ ბუნებაში?

2. მხატვარი რომელი მასალით მუშაობს

ნახატის შექმნისას მხატვარი სხვადასხვა მასალას იყენებს.

მხატვარი საღებავებით ხატავს.

საღებავი გუაში არ არის გამჭვირვალე, გასქელებულია. მუშაობის დროს გამოიყენება მეტი საღებავი, წყალი კი ნაკლები რაოდენობით.

პალიტრა საღებავის შერევისთვისაა გათვალისწინებული.

საღებავებით მუშაობის დროს ფუნჯებს ვიყენებთ. ფუნჯები შეიძლება იყოს მრგვალი და ბრტყელი ფორმის.

დაიმახსოვრე. ფერწერა საღებავებით ხატვის ხელოვნებაა.

ხელოვანის რჩევა
ფუნჯით მუშაობა როგორ
შეიძლება?

1. დაასველე ფუნჯი
წყალში.

2. ფუნჯზე დარჩენილი
ზედმეტი წყალი
ქსოვილზე გაწმინდე.

3. ფუნჯი საღებავს
შეახე და
ფურცელზე ფერადი
ლაქა დახატე.

4. ფუნჯი ხელახლა
დაასველე წყალში
და ზედმეტი წყალი
ქსოვილზე გაწმინდე.

5. შემდეგ ახალი
ფერის მისაღებად
ფუნჯი სხვა
საღებავს შეახე და
ლაქა ზევიდან
გადაღებე.

დაიმახსოვრე: ფუნჯის დიდხანს
წყალში შენახვა არ შეიძლება, რადგან
ბევრი წყალში შენახვის დროს
ზიანდება.

მხატვარი
ფერადი
ქაღალდებით
მუშაობს.

მხატვარი ბუნებრივი
მასალით მუშაობს.

გაეცანი: მხატვარ – მოქანდაკე
ქვას თლის.

მხატვარი თიხით და პლასტილინით ძერწავს.

მხატვარი ლითონის ზედაპირზე მუშაობს.

მხატვარი ხეს თლის.

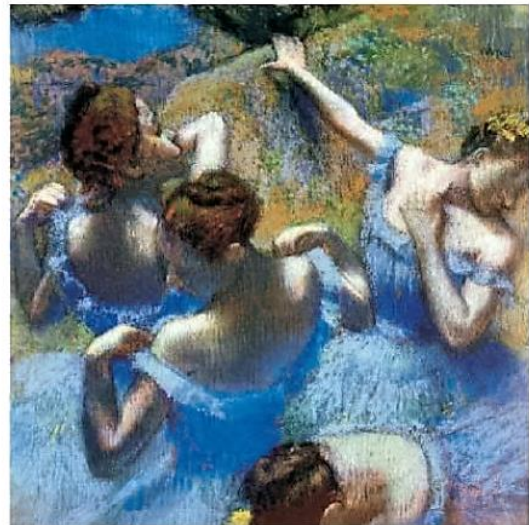

პასტელი რბილი, ფერადი ცარცია. მისი საშუალებით ხაზებისა და ლაქების გავრცელებით წარმოსახვის შექმნა შეიძლება.

პასტელის ცარცები.

ეს წარმოსახვა მხატვარმა პასტელის ცარცებით დახატა.

ედგარ დეგა.
"ცისფერსამოსიანი მოცეკვავეები"

ეს საინტერესოა. პასტელი— ლათინურ ენაზე "ცომს" ნიშნავს.

ფერადი ფანქრები, ფლომასტერები, პასტელის ცარცები, პლასტილინი, ფერადი ქაღალდები შემოქმედებითი დავალება

რომელიმე მასალის გამოყენებით შექმენი შენთვის სასურველი ნახატი.

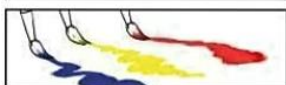
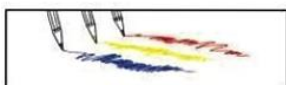
რომელ მასალას იყენებს მხატვარი?

რომელი სამუშაო უფრო მოგწონს და რატომ?

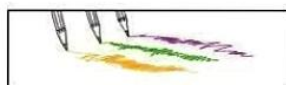
3. ძირითადი და შედგენილი ფერები

სამყაროს ფერების გარეშე წარმოდგენა შეუძლებელია. ირგვლივ იმდენი განსხვავებული ფერი არის რომ...

წითელი, ყვითელი, ლურჯი ძირითადი ფერებია.

იისფერი, მწვანე და ნარინჯისფერი კი შედგენილი ფერებია.

ჩამოთვალე ძირითადი და შედგენილი ფერებით წარმოდგენილი ნახატები.

? ნიმუშებიდან რომლის ფერი არის ბუნების შექმნილი და რომლის ადამიანის?

ძირითადი ფერების შერევით შედგენილი ფერების მიღება შეიძლება.

წითელი და ყვითელი ფერების შერევით ნარინჯისფერი მიიღება.

ყვითელი და ლურჯი ფერების შერევით მწვანე ფერი მიიღება.

? როგორ მიიღება იისფერი?

რამდენიმე ფერის შერევით სხვადასხვა შედგენილი ფერების მიღება შეიძლება. აღწერე რომელი ფერების შერევით რა ფერი მიიღება.

დაიმახსოვრე! ძირითადი ფერის არცერთი ფერიდან არ ხდება მიღება.

ფერადი ფანქრები, პასტელის ცარცები, გუაში.

შემოქმედებითი დავალება.

ძირითადი და შედგენილი ფერების გამოყენებით მოიფიქრე და დახატე ნახატი.

? ბუნებაში უფრო მეტად რომელ ფერს მოუქცევია შენი ყურადღება? ძირითადს თუ შედგენილს? ნიმუში აჩვენე.

4. თბილი და ცივი ფერები

არსებობს თბილი და ცივი ფერები. თბილი ფერებია ყვითელი, წითელი, ნარინჯისფერი, ყავისფერი და მათი მონათესავე ფერები. ეს ფერები ჩვენ მზეს, სითბოს, ცეცხლს, უდაბნოს მოგვაგონება.

ცივი ფერები ჩვენ სუსხს, თოვლს, ყინულს, ზღვას გვაგონებს. ამ ფერებს ღურჯი, იისფერი, მწვანე, ცისფერი და მათი მონათესავე ფერები მიეკუთვნება.

თბილი ფერები

ცივი ფერები

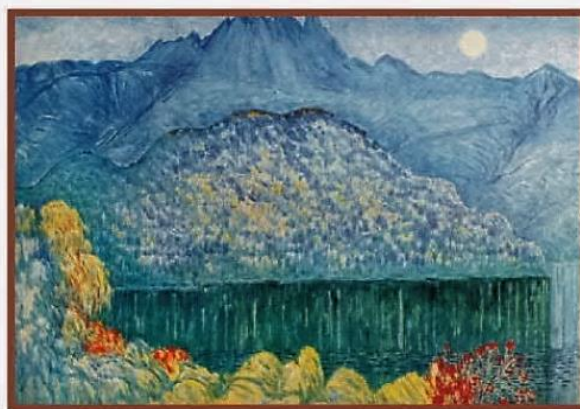

ჩამოთვალე ბუნებაში რა გვხვდება თბილ და რა ცივ ფერებში.

? ნამუშევრებიდან რომელში ჭარბობს თბილი და რომელში ცივი ფერები?

ნადირ ებდურეშმანოვი.
“მთიელი ქალი”

სეთარ ბექლულაძე
“ქეფუზის მთის ცრემლები”

გუაში, აკვარელი

შემოქმედებითი დავალება

თბილი ან ცივი ფერებისაგან შედგენილი ნახატი მოიფიქრე და დახატე.

? როგორ განწყობას უქმნის ადამიანს თბილი ან ცივი ფერები?

5. შემოდგომის ჯადოსნური ფერები

ყველა ხელოვანის მსგავსად მხატვრებიც ბუნებიდან იღებენ მუზას. მათ ნამუშევრებში შემოდგომის თემას განსაკუთრებული ადგილი უკავია. ეს სეზონი მრავალფეროვნებით ადამიანებს იზიდავს.

? მხატვრებს ნამუშევრებში რომელი ფერები გამოუყენებიათ?

ბაგირ მარათლი. “პეიზაჟი”

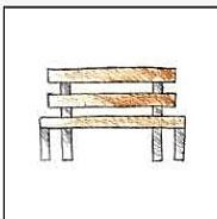
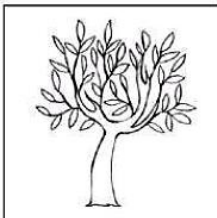

ისააკ ლევიტანი. “შემოდგომის პეიზაჟები”

მხატვარი როცა თვალყურს ადევნებს შემოდგომას, ბუნებაში მიმდინარე პროცესებს, ადამიანთა ჩაცმულობას და ქცევას აკვირდება. დაკვირვებები მხატვარს მთელი ნამუშევრის შექმნაში ეხმარება. წარმოსახვის დროს ობიექტებს ისე ათავსებს, რომ ისინი ერთმანეთს ავსებენ.

სხვადასხვა ნაწილისაგან ერთი მთლიანი გამოსახულების შექმნას კომპოზიცია ეწოდება. კომპოზიციის საშუალებით მხატვარს შეუძლია ჩაფიქრებული მოვლენის შინაარსის ახსნა.

ნახატის ნაწილები

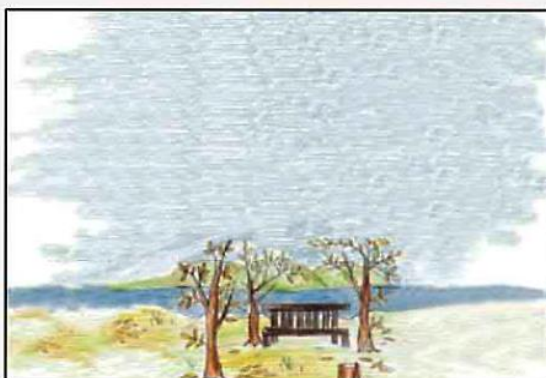
მთლიანი ნახატი

? ნახატებიდან სწორად მოცემული კომპოზიცია რომელია?

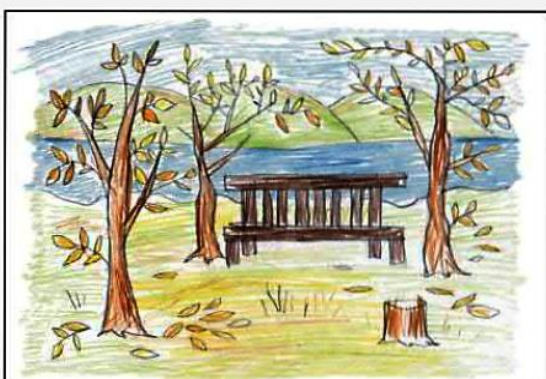
1

2

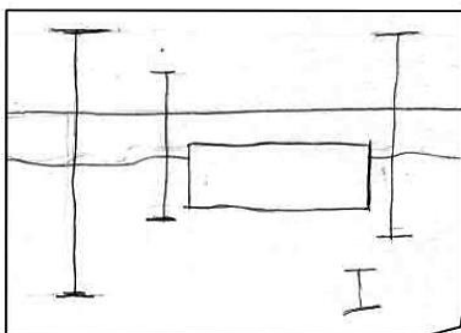
3

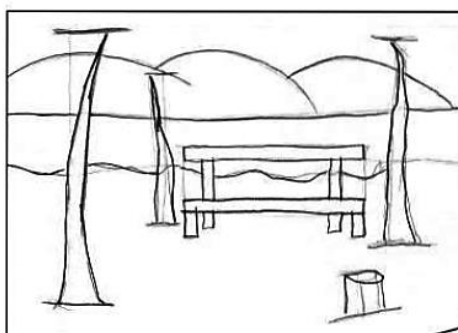
4

ხელოვანის რჩევები კომპოზიციის შექმნა

1. ნახატზე მუშაობის დროს
ცის, მიწის, მდინარის,
სკამებისა და ხეების ადგილი
განსაზღვრე.

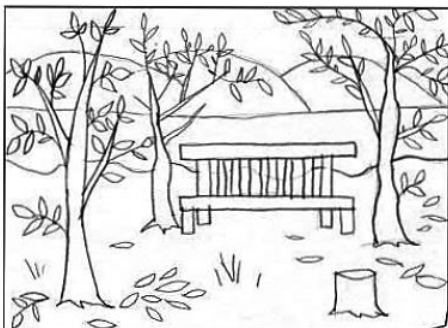

2. დახატე ობიექტები და
დააზუსტე მათი ფორმები.

3. ნახატს დაამატე გრძელი სკამი,
ხის ღერო, ტოტეები და ფოთლები.

4. ნახატი გააფერადე.

დასაჯდომი სკამისა და ხის ხატვის თანამიმდევრობა

	1	2	3	4
ა				
ბ				

გუაში, ფერადი ფანქრები, პასტელის ცარცები

შემოქმედებითი დავალება.

კომპოზიციის გათვალისწინებით ასახე შემოდგომის სურათი.

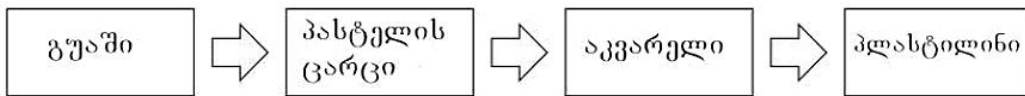

შემოდგომის ფერები რომლებია?

შემოდგომის სეზონზე თბილი ფერები ჭარბობს თუ ცივი?

შეამოწმე შენი თავი

1. მხატვრის მიერ გამოყენებული მასალები თანამიმდევრობით აჩვენე:

1

2

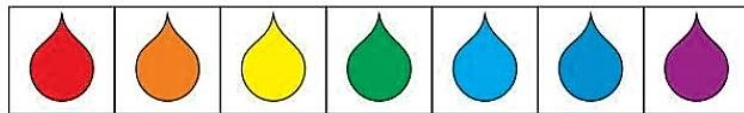

3

4

2. ჩამოთვალე ძირითადი და შედგენილი ფერები.

1

2

3

4

5

6

7

3. ძირითადი ფერებით რომელი შედგენილი ფერები მიიღება? ნიმუშების საფუძველზე განმარტე.

4. მხატვრის ნამუშევრებში დაასახელე.

* ძირითადი და შედგენილი * თბილი ან ცივი ფერები

გულლი მუსტაფაევა.
“პატარა ესმირა”

მელიქ მემმედოვი.
“ბროწეულები სპილენძის ჭურჭელში”

5. დაადგინე რომელშია წორად გადმოცემული კომპოზიცია.

1

2

3

4

2. წარმოსახვის მეთოდები

6. ორნამენტი და კომპოზიცია

ბუნება ყოველთვის ილამაზებს თავს. ფოთლები, ყვავილები ძალიან ლამაზია. ბუნებისათვის დამახასიათებელი ფორმისა და მასალის გამოყენებით ადამიანიც თავის ირგვლივ არსებული სამყაროს გალამაზებას ცდილობს. სხვადასხვა საგნების მორთვის მიზნით მხატვარი გეომეტრიული ფიგურების, ყვავილებისა და ფოთლების მოხატულობასა და ორნამენტებს იყენებს. განმეორებით მოხატულობას ორნამენტი ეწოდება. ორნამენტით ჭურჭელს, ტანსაცმელს, ხაღიას აფორმებენ.

ორნამენტის ელემენტები უმეტეს შემთხვევაში ზოლებზე თავსდება. ასეთი კომპოზიცია საგნებს გარეგან სილამაზეს ანიჭებს.

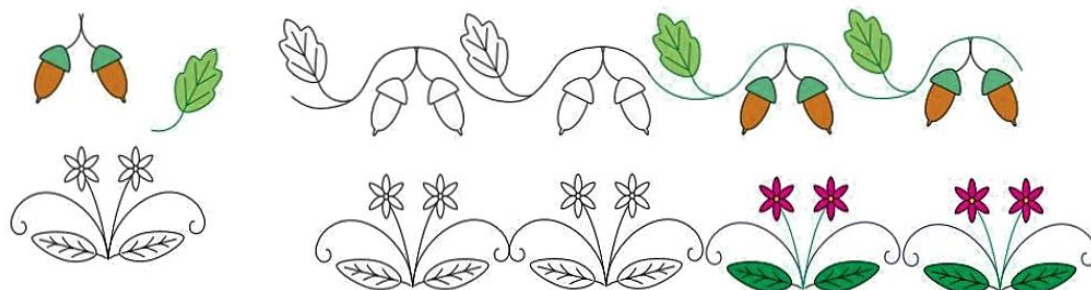

მოხატულობა

ორნამენტი

ორნამენტები არის სხვადასხვაგვარი. უმეტეს წილად მცენარის გამოსახულებიანი და გეომეტრიულ ორნამენტებს ეხვდებათ.

მცენარის გამოსახულებიანი ორნამენტები ფოთლის, ტოტის, ყვავილისა და სხვა მცენარეული ელემენტებისაგან შედგება.

გეომეტრიული ორნამენტები წრის, სამკუთხედის, მართკუთხედის, ოთხკუთხედისა და სხვა გეომეტრიული ფიგურებისაგან შედგება.

ფერადი ფანქრები, კალმები, ფლომასტერები
შემოქმედებითი დავალება

მოიფიქრე და დახატე მცენარის გამოსახულებიანი ორნამენტები.

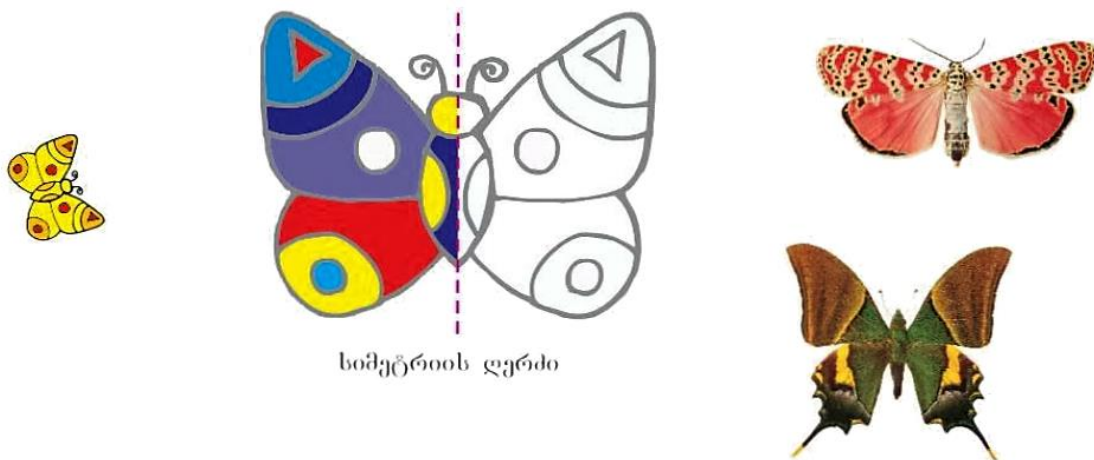

სად შეიძლება შევხედოთ მოხატულობას?

მცენარის გამოსახულებიან და გეომეტრიულ ორნამენტებს შორის რა სხვაობაა?

6. სიმეტრია

მხატვარი დახატვის დროს ობიექტის ძირითად თვისებებს ითვალისწინებს. ნახატზე პეპელას ცენტრზე გამავალი ხაზი მას ორ ერთნაირ ნაწილად ყოფს. თუ პეპელას გამოსახულებას შუაზე გაგვეცავო, ორივე ფრთა ერთმანეთზე დაეწეობა. ფრთები სარკეში დანახულ სახეს ჰგავს. გადაკეცვის ხაზს სიმეტრიის ღერძი ეწოდება.

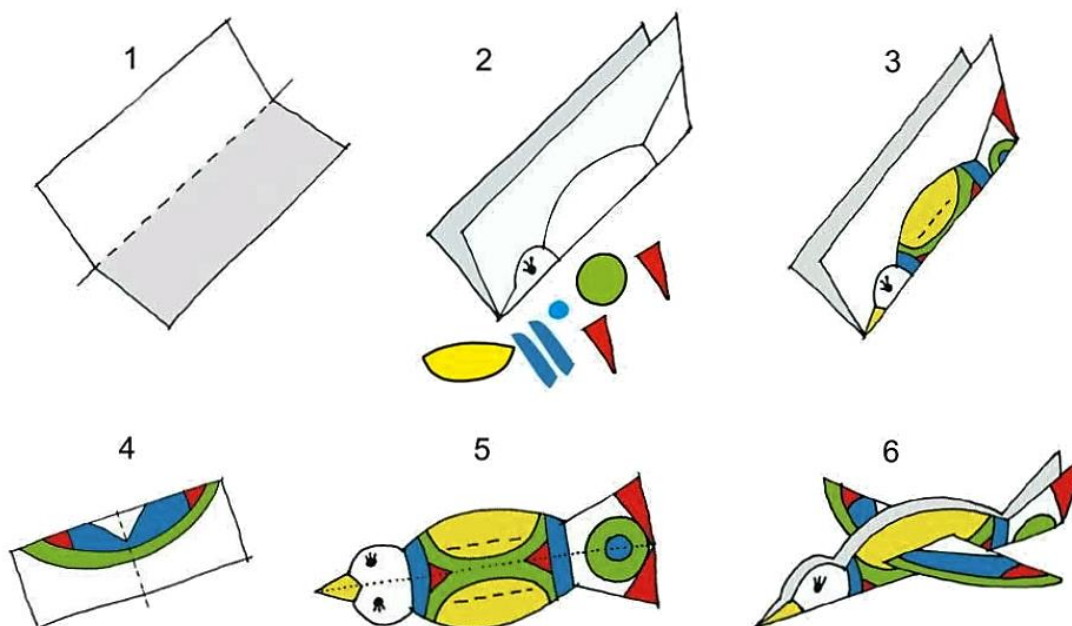
ეს ნივთები კი არასიმეტრიულია. მათი ერთი მხარე მეორისაგან ფორმით, ზომითა და სხვა თვისებებით განსხვავდება.

დააკვირდით რომელი
სიმეტრიულია და რომელი
არ არის სიმეტრიული?
პასუხი დაასაბუთეთ

ფერადი ქაღალდების, მაკრატლისა და წებოს გამოყენებით სიმეტრიული ფრინველის ქვემოთ მოცემული ფორმით დამზადება შეიძლება.

ქაღალდებით მუშაობის დროს სხვადასხვა მეთოდები გამოიყენება. მისი დაკეცვა, გაჭრა, დახვევა შეიძლება. ფერადი ქაღალდის, ტყავისა და ხავერდოვანი ქსოვილების ქაღალდზე, ქსოვილის ზედაპირზე მიწებებას ან დაკერებას აპლიკაცია ეწოდება.

სიმეტრიის გათვალისწინებით ეცადე დაამზადო პეპელა.

1

2

3

დაიმახსოვრე. თუ სხეულის სიმეტრიის დერძიდან მარჯვნივ და მარცხნივ მდებარე ნაწილები ერთნაირია ე.ი ის სიმეტრიულია.

ფერადი ქაღალდი, ფერადი ფანქრები, ფლომასტერები
შემოქმედებითი დავალება

1. დაამზადე სიმეტრიული ობიექტების აპლიკაციები.
2. მოიფიქრე და დახატე სიმეტრიული საგნები.

8. ნატურიდან ხატვა

მხატვარი ყოველთვის ცდილობს თავის ნახატებში ასახოს სამყაროს სილამაზე – ცოცხალი და არაცოცხალი ბუნება. ასეთ ხატვას ნატურიდან ხატვა ეწოდება. მხატვარს მის წინ არსებული ნატურის ფორმის, ფერის, ნაწილების დაკვირვება და შედარება შეუძლია.

ნატურიდან ხატვისას
შეგიძლია გამოიყენო
საკუთარი სათამაშოები.
სათამაშოები შეიძლება იყოს
ფერადი და
სხვადასხვანაირი – მხიარული,
სასაცილო, სერიოზული,
დამაფიქრებელი და სხვა.

დაიმახსოვრე! ნატურმორტის ხატვა არსებული საგნის გამოსახვაა.

საყვარელი სათამაშოს დახატვისათვის მისი გამოსახულება სწორად მოათავსე ქაღალდზე.

? სათამაშო რომელ ფურცელზეა სწორად გამოსახული?

1

2

3

4

5

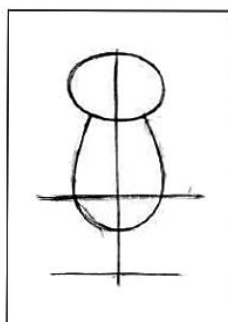

6

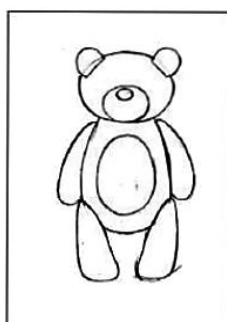

ხელოვანის რჩევა

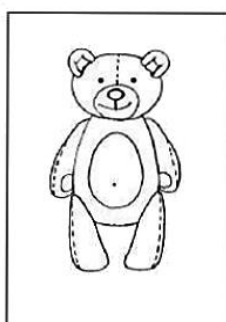
სათამაშოების დეტალების გამოსახვის თანამიმდევრობა.

1

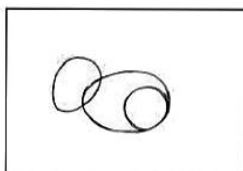
2

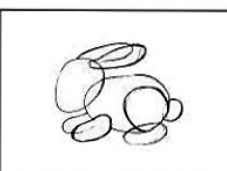
3

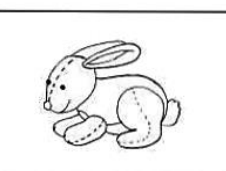
4

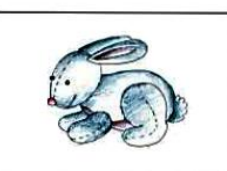
1

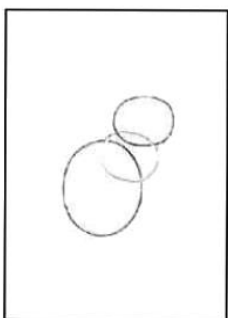
2

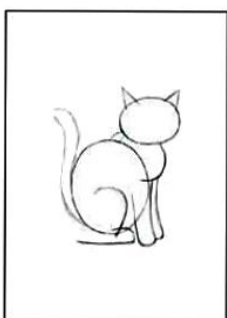
3

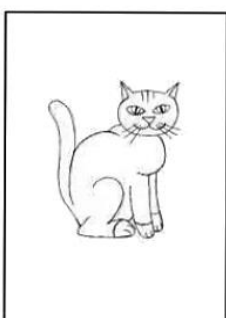
4

1

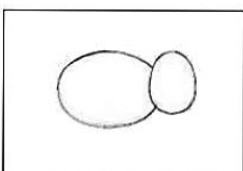
2

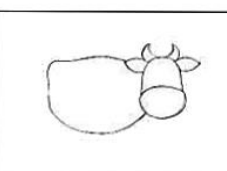
3

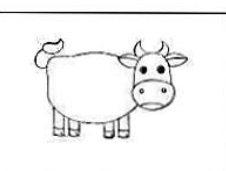
4

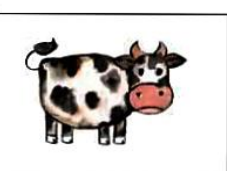
1

2

3

4

გუაში, პასტელის ცარცები

შემოქმედებითი დავალება

დახატე შენი საყვარელი სათამაშო ალბომში. ეცადე სწორად მოათავსო ფურცელზე.

რა ნაწილებისგან შედგება სათამაშო?

რა არის განსხვავებული და მსგავსი მხარეები ამ სათამაშოებსა და რეალურ არსებებს შორის?

9. ვხატავთ საყვავილეს

საყვავილეები განსხვავდება ერთმანეთისაგან ფორმითა და მასალით.

? რა განსხვავებაა საყვავილეებს შორის?

ხე

მინა

თიხა

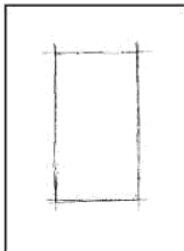

სპილენძი

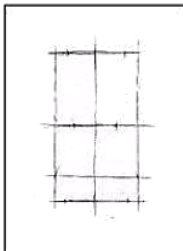
ხელოვანის რჩევა

ნატურიდან ხატვისას ყურადღებით დააკვირდი საყვავილეს. დახატე თანმიმდევრობით:

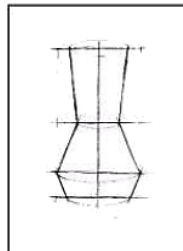
1. საყვავილის სიგანისა და სიმაღლის შედარებით იგი ქაღალდზე მოათავსე.
2. თუ საყვავილე სიმეტრიულია, გაავლე ცენტრზე სიმეტრიის ღერძი.
3. ფორმის მიხედვით დააზუსტე გვერდითი ხაზები.
4. დაამატე დეტალები.
5. გააფერადე საყვავილე.

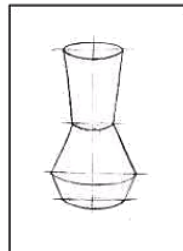
1

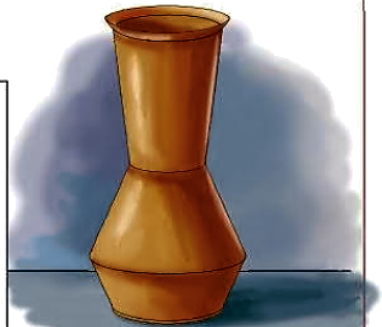
2

3

4

5

ნატურიდან ხატვისას თანმიმდევრობის დაცვა აუცილებელია. ამ ცოდნის გამოყენება შეგიძლია სხვა საყოფაცხოვრებო საგნების დახატვის დროსაც.

გუაში, აკვარელი, ფერადი ფანქრები
შემოქმედებითი დავალება
დახატე საყვავილე ნატურიდან

? რომელი გეომეტრიული ფიგურებისგან შედგება საყვავილე

10. სახვითი ხელოვნების ჟანრები

უძველესი დროიდან ადამიანებს შეეძლოთ დანახულის ასახვა, ამას კობუსტანის კლდეებზე არსებული ნახატები მოწმობს.

სახვითი ხელოვნების ნიმუშები ხასიათისა და შინაარსის მიხედვით შემდეგ ჟანრებად იყოფა: პეიზაჟი, ნატურმორტი, პორტრეტი, ილუსტრაცია.

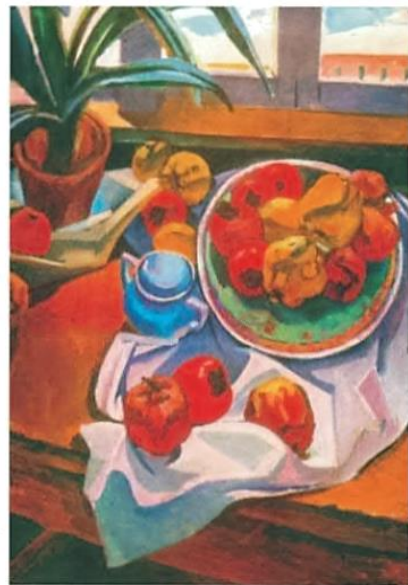
მხატვრებს ბუნების სილამაზე ყოველთვის ხიბლავდათ. ბუნების აღწერას პეიზაჟი ეწოდება.

ნატურმორტი — “არაცოცხალ ბუნებას” ნიშნავს. ნატურმორტში ყოველდღიური საყოფაცხოვრებო მოხმარების საგნები, ყვავილები, ხილი და ბოსტნეული აისახება.

გაარკვიე ნამუშევრების ჟანრი.

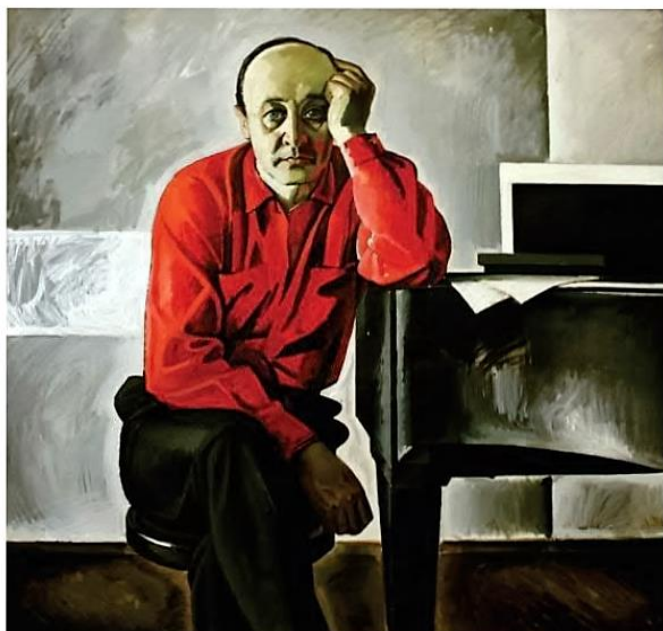

სეთთარ ბეჰლულზაძე
“მიწის სურვილი”

თოდრულ ნარიმანბეგოვი
“ნატურმორტი”

პორტრეტულ ჟანრში
ადამიანის სახის ნაკეთები,
ხასიათი და განწყობა
აისახება.

თაჰირ სალაშოვი.
“ფიქრათ ემიროვი”

ილუსტრაცია - ნახატი, რომელიც ტექსტის შინაარსის საფუძველზე ან რაიმე თემაზე იკმნება. მის შინაარსს კი ყოველდღიურ ცხოვრებაში და წარსულში მომხდარი მოვლენები ქმნის.

ბეიქალა მირზაზადე.
“ჩვენი სოფლის
მცხოვრებლები”

? ბეიქალა მირზაზადეს და
თოდრულ ნარიმანბეგოვის
ნამუშევრებს დააკვირდი.
რომელი თემები აქვთ
ასახული?

თოდრულ
ნარიმანბეგოვი.
“მულამი”

გუაში, ფერადი ფანქრები, პასტელის ცარცები

შემოქმედებითი დავალება
დახატე სახვითი ხელოვნების ერთ-ერთი ჟანრისთვის
დამახასიათებელი სურათი. ეს შეიძლება იყოს პორტრეტი, პეიზაჟი,
ნატურმორტი და სხვა ადამიანების ყოველდღიურ ცხოვრებაში
მომხდარი სიუჟეტური სურათი.

? სახვითი ხელოვნების რომელ სახეებს იცნობთ?
რა განსხვავებაა პორტრეტსა და ილუსტრაციას შორის?

შეამოწმე შენი თავი

1. გაარკვიე საგნებზე არსებული ნახატები:

* მცენარეული
ნახატები

* გეომეტრიული ნახატები

1

2

3

4

2. რომელი მასალითაა დამზადებული ჭურჭელი?
3. ჩამოთვალე სიმეტრიული საგნები.
4. მოცემული ნამუშევრები მიაკუთვნე შესაბამის ჟანრს.

პეიზაჟი

ნატურმორტი

ილუსტრაცია

პორტრეტი

1
დავუდ ქაჩიძე
“სემედ ვურდუნის
პორტრეტი”

2
როვზან მემედოვი.
“მუღამის სამყარო”

4
თელმან აბბასოვი. “სოფელი”

3
ნადირ ებდურეჰმანოვი "გოგონები"

5. მოიფიქრე ორ-ორი კითხვა თითოეული მხატვრის ნამუშევრისათვის. ეს კითხვები უნდა შეესაბამებოდეს ნამუშევრის მიმართულებას და გამოავლინოს სახვითი ხელოვნების ჟანრი.

მაგალითად:

1. ვის ასახავს დავუდ ქაჩიძე თავის ნაწარმოებში?
2. რა ეწოდება ნაწარმოებს, რომელშიც ასახულია ადამიანის სახის ნაკეთები, ხასიათი, განწყობა?

3. ბუნება და ადამიანი

11. აზერბაიჯანის ხელოვნები

ეზიმ ეზიმზადე (1880-1943)

აზერბაიჯანის სახალხო მხატვარს ეზიმ ეზიმზადეს უდიდესი წვლილი მიუძღვის სახვითი ხელოვნების განვითარებაში. თავისი ნიჭითა და დაუღალავი შრომით იგი ცნობილი გახდა როგორც დიდი ხელოვანი. მის ნამუშევრებში განსაკუთრებული ადგილი უკავია ხალხის ცხოვრებასა და ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენებს.

ე. ეზიმზადემ “ქორწილი მდიდრის სახლში”, “ქორწილი ღარიბის სახლში”, “რამაზანი ღარიბის სახლში”, “რამაზანი მდიდრის სახლში”, “არ ვასწავლი დამანებეთ თავი” და სხვა ნამუშევრებში დიდი ოსტატობით გვიჩვენა არსებული რეალობა.

“რამაზანი ღარიბის სახლში”

გამოთქვი შენი მოსაზრება ნაწარმოებების შესახებ. მათ შორის რა განსხვავების ჩვენებას ცდილობს მხატვარი?

“რამაზანი მდიდრის სახლში”

ბეჰრუზ ქენგერლი (1892-1922)

ნიჭიერმა ხელოვანმა აზერბაიჯანში პირველმა სამხატვრო განათლება მიიღო. მხატვრის მიერ ფანქრით, ნახშირით, აკვარელით და ზეთის საღებავით შესრულებული სხვადასხვა ჟანრის ნაწარმოებები მუზეუმებში ინახება.

ბ. ქენგერლიმ აზერბაიჯანში საფუძველი ჩაუყარა პეიზაჟის ჟანრის მიმართულებას. მან “გველიანი მთა”, “მინარეთი დანგრეული მეჩეთით”, “ხე”, “ჩანჩქერის” მსგავსი პეიზაჟები შექმნა. ხელოვანმა პორტრეტის ჟანრით შექმნილი ნამუშევრები “თავსაფრიანი გოგონა”, “ლტოლვილი იმრანი ხურჯინით”, “წითელ-თავსაფრიანი გოგონა”, ლტოლვილის ხვედრით მცხოვრებ ადამიანებს მიუძღვნა. მხატვარმა თემაზე “ლტოლვილები” მრავალი ნაწარმოები შექმნა.

? რომელი ფერები აქვს გამოყენებული მხატვარს პეიზაჟში “გველიანი მთა”? რა შეიძლება ითქვას პორტრეტზე “ლტოლვილი იმრანი ხურჯინით”?

“გველიანი მთა”

“ლტოლვილი იმრანი ხურჯინით”

შემოქმედებითი დავალება

ე. ეზიმზადესა და ბ. ქენგერლის შემოქმედების შესახებ შეაგროვეთ და წარმოადგინეთ დამატებითი ცნობები.

? რა მსგავსება და განსხვავებაა ე. ეზიმზადესა და ბ. ქენგერლის ნაწარმოებებს შორის?

12. ზამთრის სასწაულები

დააკვირდი თოვლიანი, სუსხიანი ზამთრის ამსახველ ნამუშევრებს.

მხატვრებს ზამთრის სეზონი განსხვავებულად აუსახავთ. ი. ლევიტანს “სასწაულებრივი ზამთრის ტყე”, თ. თადიევს კი “ნავთობის საბადოების სუსხიანი ზამთრის სილამაზე” ოსტატურად აუსახავთ ტილოზე.

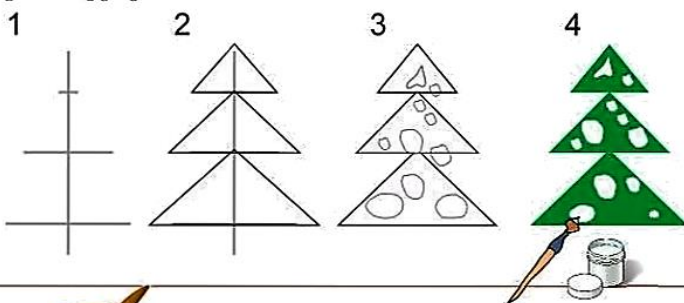
ისააკ ლევიტანი. “ტყე ზამთარში”

? რომელი ფერები სჭარბობს ამ ნაწარმოებებში – თბილი თუ ცივი?

თალი თადიევი “ნავთობის საბადოები ზამთარში”

ნაძვის ხის ხატვის თანმიმდევრობა
ნაძვის ხე დახატე და გუაში გამოყენებით ჯერ
გააფერადე, გაშრობის შემდეგ ზემოდან თეთრ
ლაქებად – თოვლი დაახატე. ამ ხეს შენს ნახატშიც
გამოიყენებ.

ზამთრის პეიზაჟი. მოსწავლის
ნამუშევარი

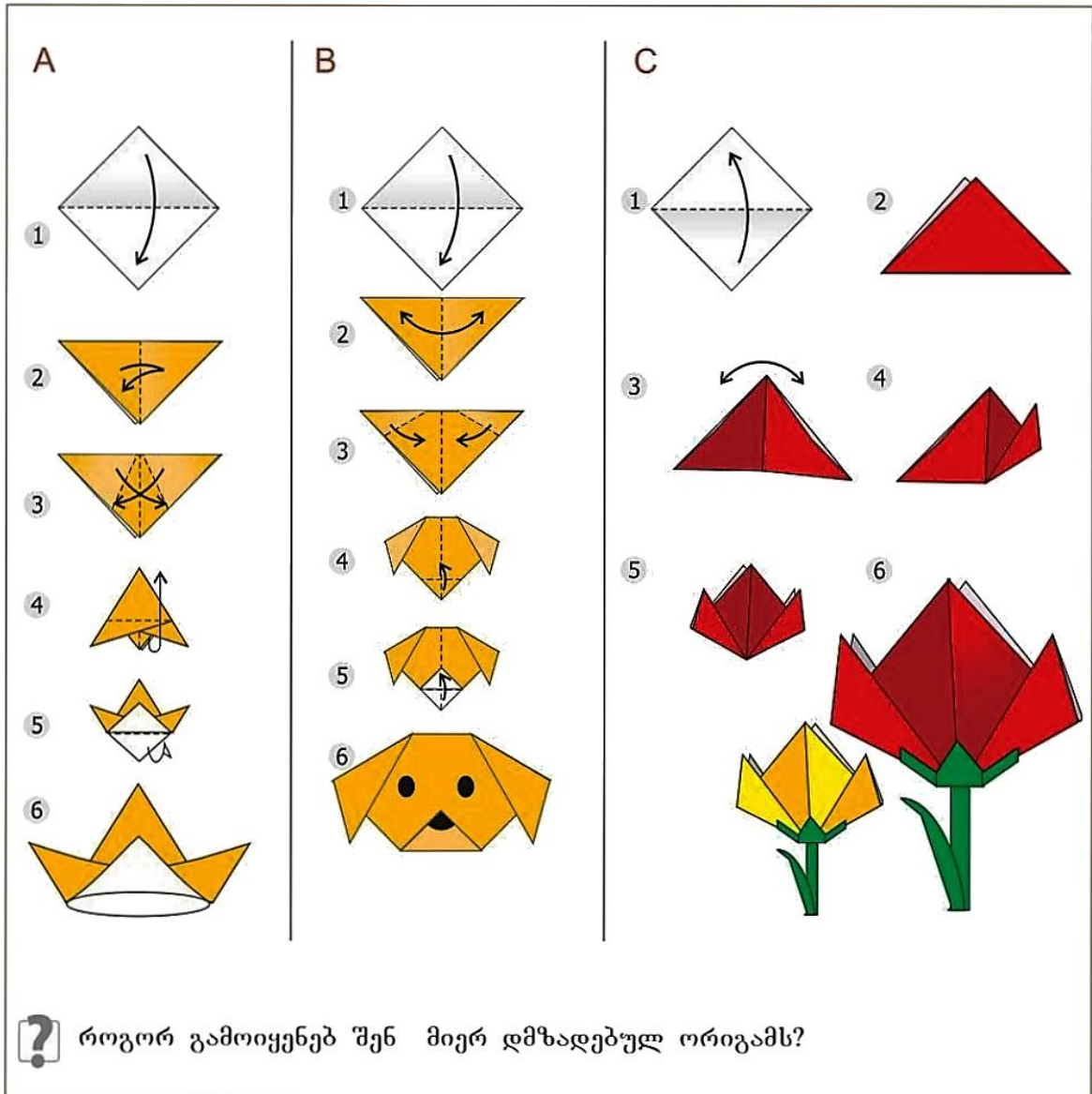
გუაში, ფერადი ფანქრები, პასტელის ცარცი
შემოქმედებითი დავალება
დააკვირდი ზამთრის გარემოს და დახატე.

? ბუნებაში როგორი ცვლილებები მიმდინარეობს ზამთარში?

13. ორიგამი

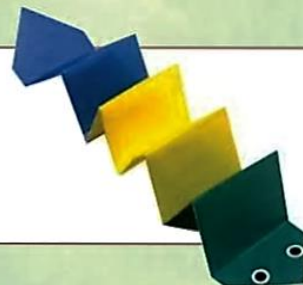
ქალაქი, რომელსაც ყოველდღიურად ვიყენებთ, ჩინეთში დამზადდა ქალაქის დაკეცვის შედეგად შეიძლება მივიღოთ სხვადასხვა ფორმის ფიგურები. ქალაქის კეცვის ხელოვნებას ორიგამი ეწოდება. “ორიგამი” იაპონურად დაკეცილ ქალაქს ნიშნავს.

ორიგამის პირველი ნიმუშები ჩინეთში გამოჩნდა. შემდეგ ორიგამმა ჩინეთიდან იაპონიაში გადაინაცვლა. ორიგამის ძირითადი განვითარება უკავშირდება იაპონელებს.

ფერადი ქალაქები
შემოქმედებითი დავალება

ნიმუშებში მოცემული თანამიმდევრობით
დამზადე ორიგამი.

14. რა შეუძლია პლასტილინს?

უძველესი დროიდან ადამიანები გამოსახადნენ ცხოველებს, რომელთა ქცევის სისწრაფით და სილამაზით აღფრთოვანებულნი იყვნენ.

ფრინველების, ცხოველების, თევზებისა და მწერების წარმოსახვას ანიმალისტიკურ ჟანრს მიაკუთვნებენ. ცხოველების ამსახველ მხატვარს ანიმალისტს უწოდებენ.

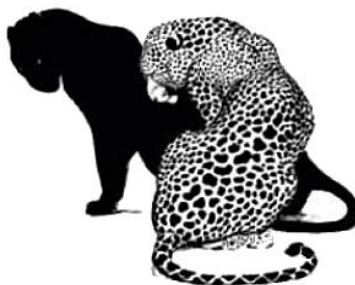
ჩინური ანიმალისტიკური ჟანრის ნიმუშები.

ფერწერა

რუსული ანიმალისტიკური ჟანრის ნიმუშები.

გრაფიკა

ქანდაკება

მხატვარი ვ. ა. ვატაგინი

წარმოსახვის შექმნის ერთ-ერთი ხერხი არის ძერწვა. ძერწვის დროს თიხა და პლასტილინი გამოიყენება. რადგან პლასტილინი არის რბილი ნივთიერება ნიმუშის შესწორება ადვილად არის შესაძლებელი.

მასთან მუშაობის დროს საჭირო ნაწილის მთლიანი მასიდან გამოყოფა ხდება მისი გამოწვევითა და დაგრეხით.

ხელოვანის რჩევა

1. პლასტილინით ცხოველის ფიგურის ძერწვის დროს მის თვისებებს დააკვირდი და შეადარე.
2. აირჩიე ფერი.
3. პლასტილინის ნაწილებად დაეაფი, დაგრეხე, გაწელე, დაჭერი.
4. დაამზადე ფიგურის დეტალები და გლუვი ზედაპირის მიღებით დააზუსტე.

შეეცადე პლასტილინით გამოძერწო ცხოველის ფიგურა.

1

2

3

4

1

2

3

4

პლასტილინი ან თიხა
შემოკმედებითი დავალება
გამოძერწე საყვარელი ცხოველის ფიგურა.

რომელი ნაწილებისგან შედგება ცხოველის ფიგურა?

15. მხატვარი – მოქანდაკე

უძველესი დროიდან ადამიანებმა აღმოაჩინეს, რომ მოზელვის შედეგად თიხა სხვადასხვა ფორმას იღებს.

ძერწვის ხელოვნებას ასე ჩაეყარა საფუძველი. ნაწარმოების პლასტილინით ან თიხით შემქმნელ ხელოვანს მოქანდაკე, მის შემოქმედებას ქანდაკება ეწოდება.

ქანდაკება მოცულობითი გამოსახულებაა. მრგვალი ქანდაკების დანახვა კი ყველა მხრიდან არის შესაძლებელი.

? დააკვირდი მოქანდაკეების ომარ ელდაროვისა და მირონის შემოქმედებებს. რითი ჰგავს ისინი ერთმანეთს?

ომარ ელდაროვი.
“სიციცხლის ოთხი დრო”

ძველი ბერძენი მოქანდაკე
მირონი. “ფარისმტყორცნელი”

ხელოვანის რჩევა

ქვემოთ მოცემული თანამიმდევრობით შესაძლებელია ადამიანის ფიგურის დამზადება:

1. თავი, კისერი, ტანი, ფეხები და მკლავები პლასტილინისაგან შესაბამის ნაწილებად დაეყავი.
2. მათ მიეცი შესაბამისი ფორმა.
3. დეტალები (ხელები, წარბები, თვალი, ცხვირი, პირი, ყური) და ელემენტები დააზუსტე.
4. ადამიანის ფიგურას მოძრაობის სხვადასხვა ფორმა მიეცი.

პლასტილინით მუშაობის
დროს, ერთი ფერიდან
მეორე ფერზე
გადასვლის შემთხვევაში
ხელები და პლასტიკური
დანა ქსოვილის ნაჭრით
გაასუფთავეთ.

1

2

3

4

დააკვირდი სურათზე ნაჩვენები ადამიანის ფიგურის მოძრაობებს
ეცადე ერთ-ერთი მოქმედება პლასტილინით გამოძერწო.

პლასტილინი ან თიხა
შემოქმედებითი დავალება

ნიმუშის შესაბამისად გამოძერწო ადამიანის ფიგურა.

რა უნდა გავითვალისწინოთ ადამიანის ფიგურის გამოძერწვის დროს?

შეამოწმე შენი თავი

- შეარჩიე განმარტების მიხედვით ეზიმ ეზიმზადესა და ბეჰრუზ ქენგერლის მიერ ყველაზე ბევრი შესრულებული წარმოსახვები.

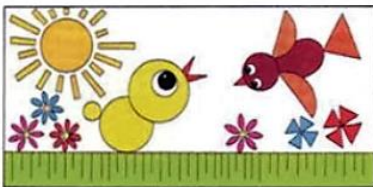
ადამიანის
ყოველდღიური
ცხოვრების წარმოსახვა

ბუნების წარმოსახვა

ადამიანის ხასიათის
წარმოსახვა

- რომელი ჟანრის ამოცნობაა შესაძლებელი განმარტებებში?
- აჩვენე ორიგამი და აპლიკაცია. განმარტე მათი განმასხვავებელი ნიშნები.

ა

ბ

გ

დ

- გაარკვიე ქალაქით შესრულებული ნიმუშებიდან რომელია ანიმალისტიკური ჟანრისა.
- რა მსგავსება და განსხვავებაა მხატვრის ნამუშევრებს შორის?

თოდრულ ნარიმანბეგოვი, “მულამი”

ზაქირ გვმელოვი, “მულამი”

16. საყოფაცხოვრებო ნივთების სილამაზე

საყოფაცხოვრებო ნივთებიდან ერთ-ერთი ჭურჭელია. ის მზადდება ხით, თიხით, რკინით, პლასტმასით, შუშითა და სხვა მასალებით. ასეთი ნივთების დამზადებაში მხატვარ-დიზაინერის როლი დიდია. დიზაინი – ხატვას, იდეას, პროექტს ნიშნავს. ეს მხატვრები ცდილობენ, რომ ნივთები ადვილად გამოსაყენებელი და ამავე დროს ლამაზი იყოს.

? რაში გამოიყენება სურათზე მოცემული ჭურჭელი?

ჭურჭელი შეიძლება იყოს მაღალი და დაბალი, განიერი და ვიწრო, ჰქონდეს სხვადასხვა სიღრმე და ფორმა. ჭურჭელს ასევე აქვს სახურავი, სახელური და ძირი.

ხელოვანის რჩევა

პლასტილინით მუშაობა

პლასტილინით ჭურჭლის დამზადება შესაძლებელია ქვემოთ მოცემული თანამიმდევრობით:

1. მოიფიქრე საგანი რა ნაწილებისგან შედგება.
2. მიეცი ამ ნაწილებს შესაბამისი ფორმა.
3. ნივთი შეკმენი და ორნამენტი დაამატე.

დაიმასსოვრე: დიზაინერის ძირითადი მიზანია, რომ დამზადებული საგნები ადამიანებისათვის ადვილად გამოსაყენებელი და სასარგებლო იყოს.

პლასტილინი ან თიხა

შემოქმედებითი დავალება

დაამზადე ჭურჭელი ნიმუშების მიხედვით.

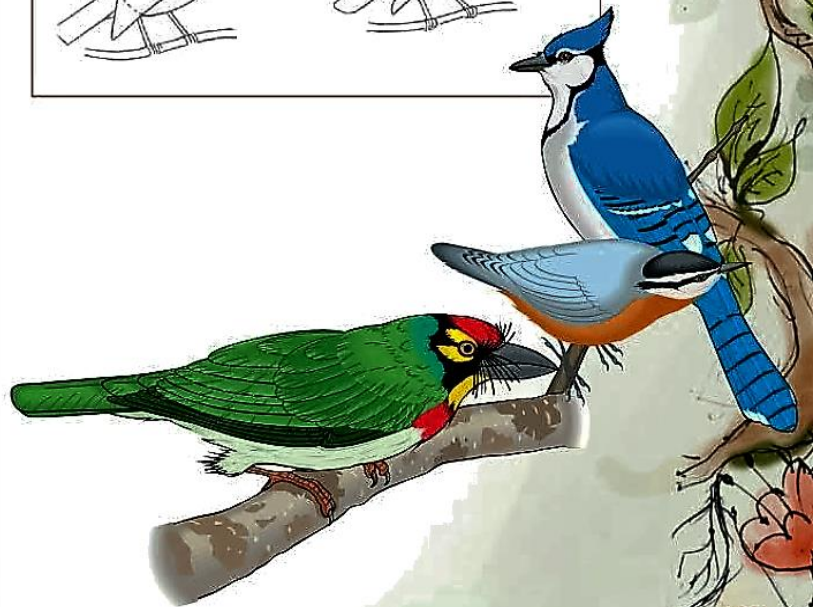
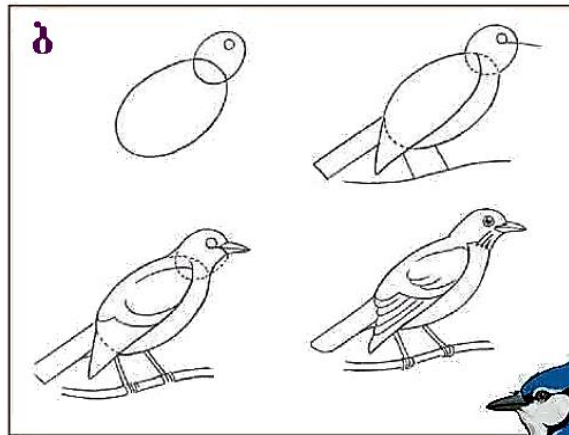
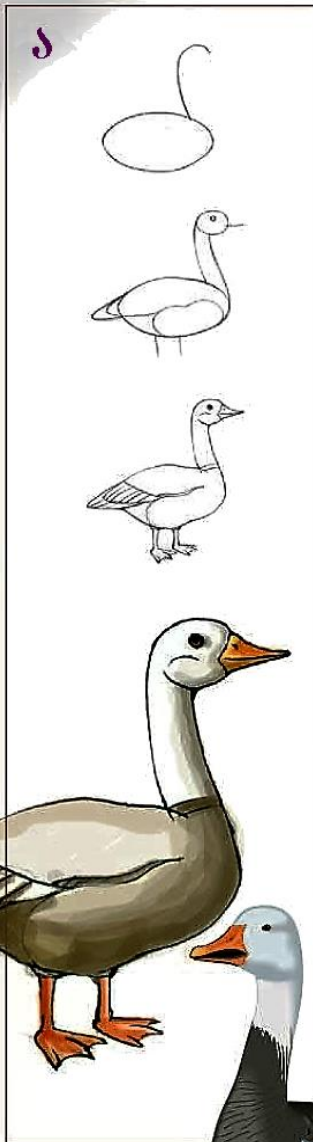
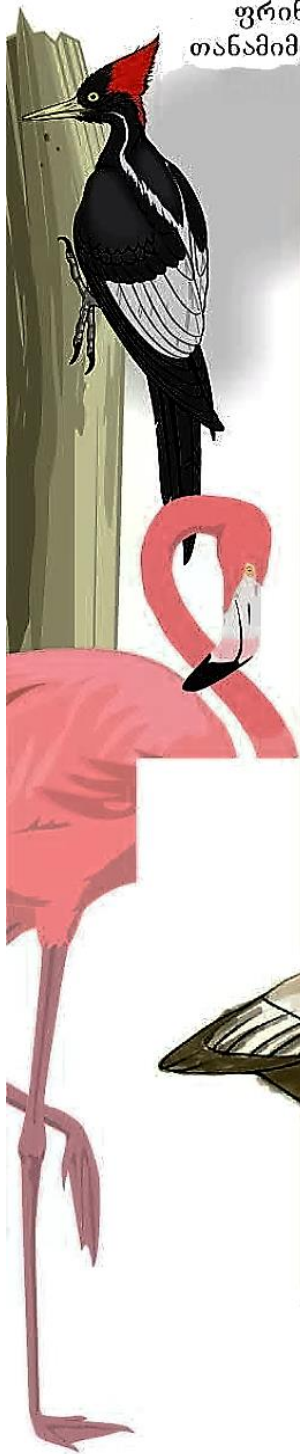
? რით განსხვავდება ერთმანეთისაგან სურათზე მოცემული საყოფაცხოვრებო ნივთები?
რა ანიჭებს მათ გარეგნულ სილამაზეს?

17. წარმოსახვის საფუძველზე ვხატავთ ფრინველებს

ბუნებაში გვხვდება ფრინველების სხვადასხვა სახეობა. ჭრელი ფრთები და ქოჩორი ფრინველებს განსაკუთრებულ სილამაზეს აძლევს.

მხატვარი ხშირად ბუნებაზე დაკვირვების შედეგად ქმნის ნახატს. უმეტეს შემთხვევაში ის ნანახს ყურადღებით აკვირდება, ადარებს და მის ძირითად თვისებას იმახსოვრებს, შემდეგ წარმოსახვის საფუძველზე ასახავს მას ნამუშევარში.

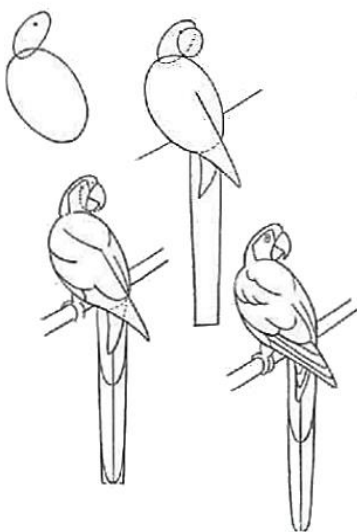
ფრინველების დახატვა წარმოსახვის საფუძველზე შესაძლებელია მოცემული თანამიმდევრობით.

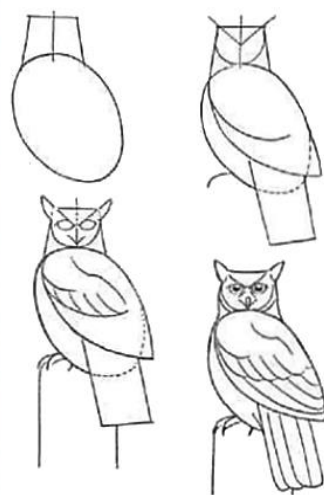
დაიმახსოვრე: წარმოსახვის საფუძველზე წინასწარი დაკვირვებით შექმნილ ნამუშევარს ნახატი ეწოდება.

ბ

შ

ფერადი ფანქრები, ფლომასტერები,
პასტელის ცარცები

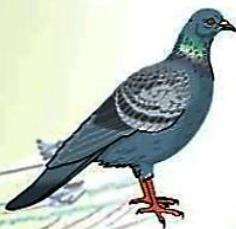
შემოქმედებითი დავალება

წარმოსახვის საფუძველზე დახატე
ფრინველი და ამ ხატვის დროს
გაითვალისწინე მისი საცხოვრებელი
გარემო ცხოვრების წირი.

რას ვუწოდებთ მხატვარს, რომელიც ფრინველებსა
და ცხოველებს ასახავს?

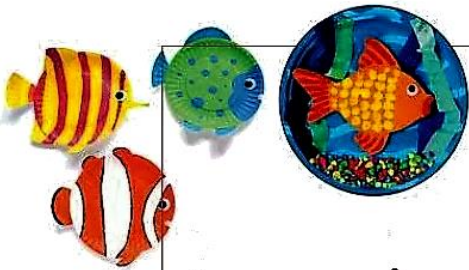
სად ბინადრობენ სურათზე გამოსახული
ფრინველები?

18. წყალქვეშა სამყაროს ბინადრები

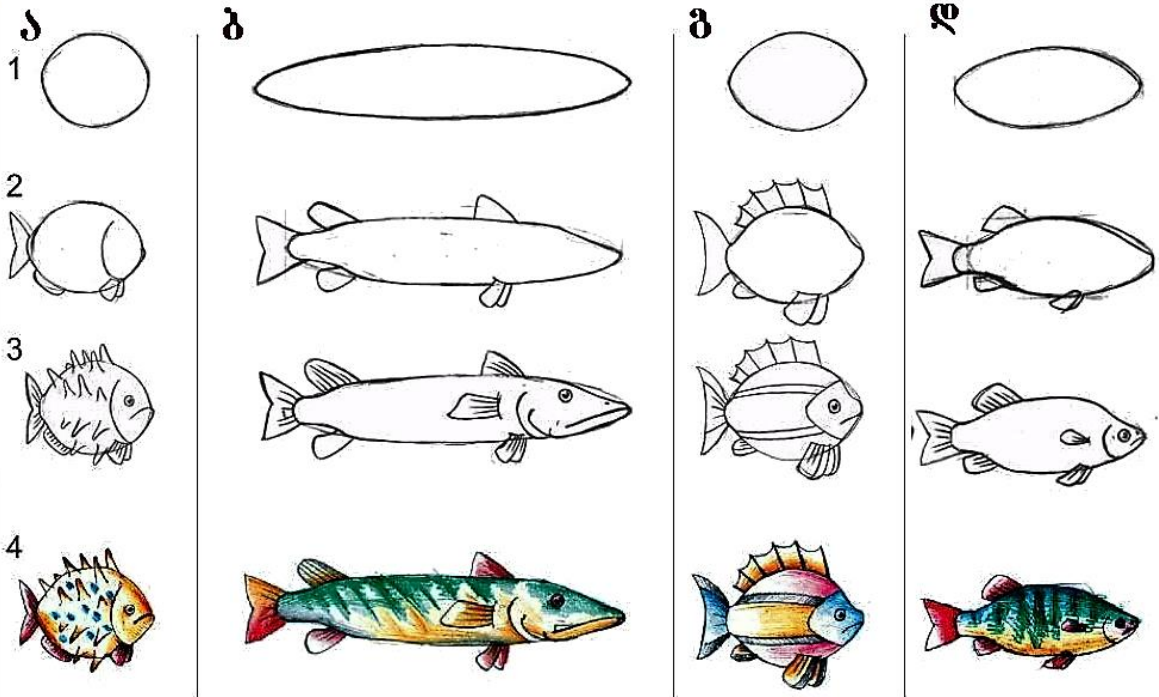
ზღვებისა და ოკეანეების სიღრმეებში სხვადასხვა სახის დიდი, პატარა, ჭრელი და მშვენიერი ორგანიზმები ცხოვრობენ. მათ შორის თევზებს განსაკუთრებული ადგილი უკავიათ.

თევზი ტანის, ლაყუჩების, ფარფლებისა და კუდისაგან შედგება. ფორმის მიხედვით თევზები შეიძლება იყოს: მრგვალი, ოვალური, მოგრძო და სხვა.

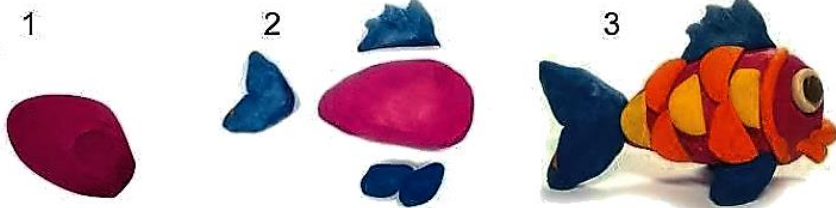

ხელოვანის რჩევა

ყოველ თევზს თავისი ფორმა და მოხატულობა აქვს. წარმოსახვის თანამიმდევრობის გათვალისწინებით დახატე მოცემული თევზებიდან ერთ-ერთი. ნიმუშებზე დაკვირვებით შექმენი თევზის ახალი ფორმა.

თევზი
პლასტილინითაც
შეიძლება
დაამზადო.

ფერადი ფანქრები, პასტელის ცარცები, ფლომასტერები
შემოქმედებითი დავალება

დახატე უცნაური ფორმისა და ფერის თევზი, არ დაგავიწყდეს
საცხოვრებელი გარემოს დამატებაც.

? სად შეიძლება ვნახოთ თევზის ფორმას და მოხატულობა?

19. მოდის გაზაფხული ჩვენს მხარეში

გაზაფხულზე ბუნება იღვიძებს. მხატვართა ნამუშევრებში ხშირად ვხვდებით გაზაფხულს. ყველა სეზონი თავისებურად ლამაზია: სუსხიან-თოვლიანი ზამთარი, შემოდგომა მიწაზე დაფენილი ოქროსფერი ფოთლებით, ზაფხული ფერადი ყვავილებით.

ხეების დაკოკრება, ფრინველთა ჭიკჭიკი გაზაფხულის მოსვლის ნიშანია.

ყურადღებით დააკვირდი მოცემულ ნამუშევრებს. რა არის მათზე ასახული?

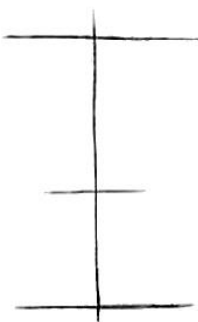
სეთარ ბეკლულზადე, "აყვავებული ბაღი"

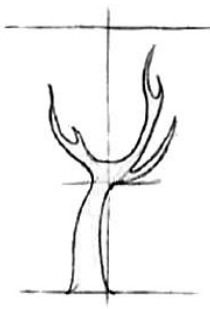
ისააკ ლევიტანი, "გაზაფხული. აყვავებული ვაშლის ხეები"

ხელოვანის რჩევები
აყვავებული ხე

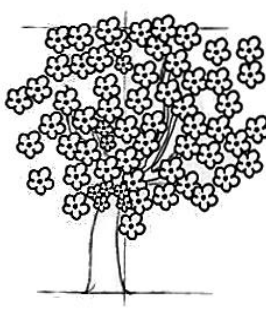
გაზაფხულზე ხეები ყვავილობენ. ნიმუშის
საფუძველზე თანამიმდევრობის დაცვით დახატე აყვავებული ხე.

1

2

3

4

გუაში, ფლომასტერები, პასტელის ცარცები
შემოქმედებითი დავალება
დახატე გაზაფხულის პეიზაჟი.

კიდევ რა ახასიათებს გაზაფხულს?

გაიხსენე, რომელი გამოცანა და ანდაზა იცი გაზაფხულის შესახებ?

20. კეთილი იყოს შენი მოსვლა, ერის ძვირფასო დღესასწაულო!

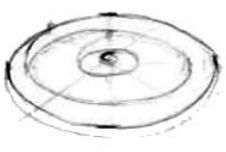
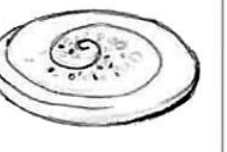
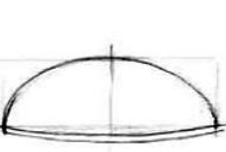
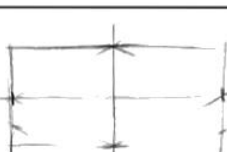
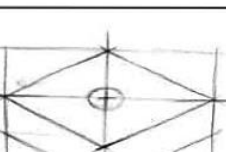
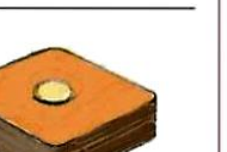
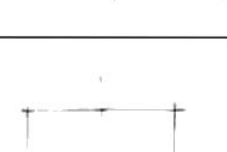
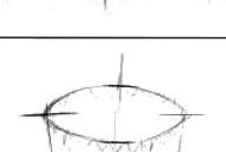
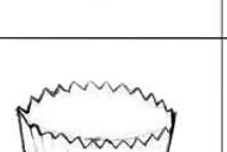
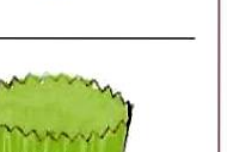
აზერბაიჯანელი ხალხის დღესასწაულებს შორის ერთ-ერთი ნოვრუზ ბაირამია. ნოვრუზ ბაირამი უძველესი ადამიანების შრომით, მიწათმოქმედებით, სიუხვით, ბარაქითა და ყოფით წარმოიშვა.

ჯეჯილის ამწვანება ნოვრუზის უწმინდესი ნიშანია. ერი ჯეჯილის ამწვანებით ნატრობს ბარაქასა და სიუხვეს მომდევნო წლისათვის.

ხელოვანის რჩევა

დაიცავი ქვემოთ მოცემული თანამიმდევრობა ნოვრუზის ხონჩისათვის საჭმელ-სანოვავის დახატვის დროს.

	1	2	3	4
ა				
ბ				
გ				
დ				

გუაში, ფლომასტერები, პლასტელის ცარცები
შემოქმედებითი დავალება

დახატე ნოვრუზის სუფრისათვის
დამახასიათებელი ნატურმორტი. გააფორმე
ხონჩა შედებილი კვერცხებით, თხილით,
კაკლითა და ტკბილეულობით.

რომელ სეზონს უკავშირდება ნოვრუზ ბაირამი?
რა აწყვია ნოვრუზის ხონჩაზე?

შეამოწმე შენი თავი

1. ისაუბრე ნოვრუზ ბაირამის დამახასიათებელ ნიშნებზე, რომლებიც ასახულია მხატვართა ნამუშევრებში.

ბეიქადა მირზაშაძე,
"ნოვრუზი"

ელმირა შახმათინსკაია,
"სამზადისი ნოვრუზისათვის"

ხალიდა სეფეროვა, "ნოვრუზ ბაირამი"

ანარ ჰუსეინზადე, "ნოვრუზ ბაირამი"

2. სახვითი ხელოვნების რომელ ჟანრს მიეკუთვნება ნამუშევრები?
3. რომელი ფერი სჭარბობს (თბილი თუ ცივი) მხატვართა ნამუშევრებში?
4. ქვემოთ მოცემული სურათებიდან რომელი ასახავს გაზაფხულს?

4. მოგზაურობა სილამაზის სამყაროში

21. დავიცვათ ბუნება

ყოველდღიურ ცხოვრებაში რძის, ასანთის, წველების ყუთებსა და სხვა მასალებს გამოყენების შემდეგ ვყრით. ამ ნარჩენების ყოფა-ცხოვრებისათვის საჭირო, ღამაზ ნივთებად გარდაქმნა შეიძლება. დაბინძურებისგან ბუნების დაცვის ერთ-ერთი გზა სწორედ ეს არის.

ჯარისკაცების
ფიგურები

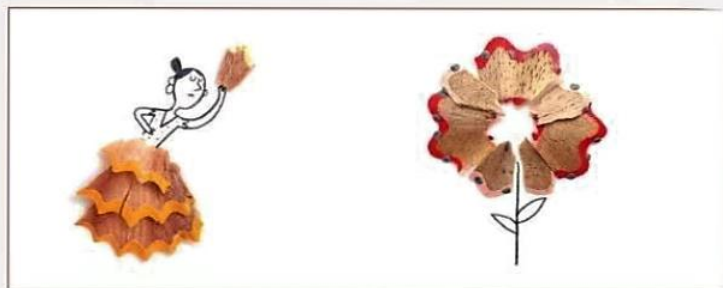

მაგიდა

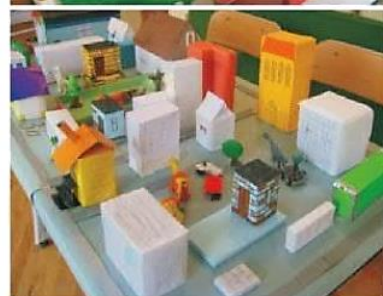

საყვავილე

ფანქრის ნათალის ქაღალდზე დაწებებით მიღებული ფიგურები.

ნარჩენი მასალისაგან ნაგებობების დამზადება, ქალაქის კომპოზიციის შექმნა შეიძლება.

მოსწავლეთა ნამუშევრები. "ძველი ქალაქის" კომპოზიცია (დამზადებულია ნარჩენი მასალით)

ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქაღალდის ან პლასტმასის ყუთები, ფლომასტერები, წებო - ემულსია შემოქმედებითი დავალება

ნარჩენი მასალით დაამზადე რომელიმე სასურველი კონსტრუქცია.

კიდევ რის დამზადებას შეძლებ ნარჩენი მასალით?

კიდევ როგორ შეიძლება ბუნების დაცვა?

22. სიკეთე და ბოროტება ზღაპრებში

ზღაპრები სასწაულებით სავსე, ჯადოსნური სამყაროა. აქ, როგორც წესი, სიკეთე ამარცხებს ბოროტებას და ამზავს აქვს ბედნიერი დასასრული.

ზღაპრების არსებული სიუჟეტები ილუსტრაციაზე უფრო ნათლად ჩანს.

ილუსტრაციის დასახატავად ჯერ საჭიროა ზღაპრის წაკითხვა ან გახსენება, შემდეგ კი მასში მიმდინარე მოვლენების წარმოდგენა.

აზერბაიჯანული ზღაპარი "ცეროდენა"

ილუსტრაცია, დახატული ზღაპარზე "ცეროდენა", ეკუთვნის აზერბაიჯანის სახალხო მხატვარს რასიმ ბაბაევს.

ფერადი ფანქრები, ფლომასტერები, პასტელის ცარცები
შემოქმედებითი დავალება

შეეცადე გადმოსცე გმირების ხასიათი, სიკეთისა და ბოროტების
ამსახველი სიუჟეტები საყვარელი ზღაპრებიდან.

რა შეგიძლია თქვა წაკითხულ ზღაპრებში აღწერილი სიუჟეტების შესახებ?

23. ვხატავთ სატრანსპორტო საშუალებებს

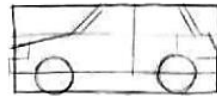
სოფელში, ქალაქში, რაიონში ან სხვა სახელმწიფოში სამოგზაუროდ სატრანსპორტო საშუალებები გამოიყენება. სატრანსპორტო საშუალებებს მიეკუთვნება: ავტობუსი, მატარებელი, თვითმფრინავი, გემი და სხვა.

ხელოვანის რჩევა

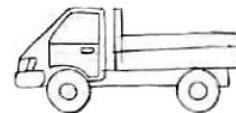
ნიმუშების თანამიმდევრობის მიხედვით შეგიძლია დახატო სატრანსპორტო საშუალებები:

1. მონიშნე სატრანსპორტო საშუალებების სიმაღლე და სიგანე.
2. დაასრულე სატრანსპორტო საშუალებების ნახატი დეტალების დამატებით.
3. გააფერადე ნახატი.

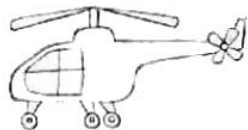
1

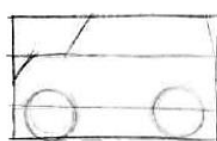
2

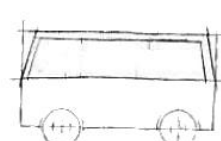
3

4

5

ფერადი ფანქრები, ფლომასტერები

შემოქმედებითი დავალება

დახატე შენთვის სასურველი სატრანსპორტო საშუალება.

რომელი სატრანსპორტო საშუალებებია ასახული სურათებზე?

სატრანსპორტო საშუალებებისათვის რა თვისებებს ისურვებდი, რომლებიც მათ ახლა არ აქვთ?

24. ყვავილების სასწაული

ყვავილები სილამაზის სიმბოლოა. მხატვრები თავის ნამუშევრებში ყვავილების სილამაზეს დიდი ოსტატობით ასახავენ. ჩვენი მხარის მხატვრებს გემოვნებიანი პეიზაჟები შეუქმნიათ. მაჰმუდ თალიევი ჩვენი ბუნების დამამშვენებელი ყაყაჩოების, ხალიდა საფაროვამ კი ზამბახების ფორმა და ფერი დიდი ოსტატობით აღწერეს.

მაჰმუდ თალიევი. "ყაყაჩოები"

ხალიდა სეფეროვა. "ზამბახები"

ხელოვანის რჩევა ყვავილების აპლიკაცია

1. ფერადი ქაღალდებით გამოჭერი წრე, შუაზე გადაკეცე.

2. გადაკეცილი ნახევარწრეები ოთხ თანაბარ ნაწილად დაყავი.

3. პატარა წრემდე ხაზების გასწვრივ დაჭერი.

4. დაჭრილი ნაწილები მჭიდროდ დაახვიე. მოამზადე ორი დამატებითი ნიმუში.

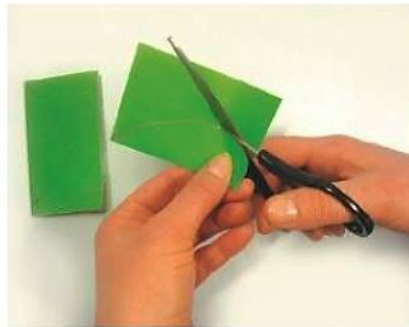

5. გამზადებული
ფურცლები
ერთმანეთზე
დააწყვე და დააწებე

6. შემდეგ ფოთლები გამოჭერი
თანამიმდევრობით და მიაწებე
ფერად ქაღალდზე.

დასრულებული ნამუშევარი

მიხაკის აპლიკაცია

ფერადი ქაღალდი, მუყაო
შემოკმედებითი დავალება
დაამზადე ყვავილების აპლიკაცია.

რომელ ყვავილებს იცნობ?
რა განწყობას უქმნიან ყვავილები ადამიანებს?

25. სამკაულები

ჩვენ გარშემო არსებული სამკაულები დეკორატიული, გაფორმების ხელოვნებას ეკუთვნის. მხატვარს, რომელიც ამზადებს დეკორატიულ სამკაულებს, იუველირი ეწოდება. საიუველირო ნივთების გაფორმებისას მხატვარი იყენებს შემდეგ მასალებს: მარგალიტს, ფერად მინასა და ძვირფას ქვებს.

სახალხო ხელოვანებმა მოფიქრეს და დაამზადეს არაჩვეულებრივი სამკაულები.

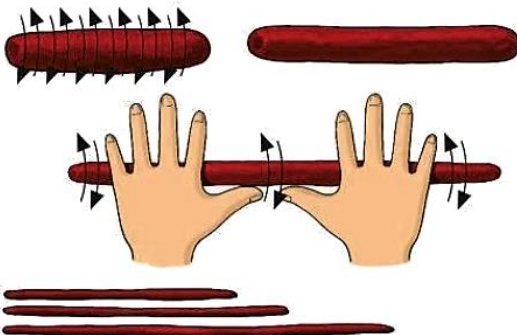

? რას გვაგონებს ძველი სამკაულების ფორმა?

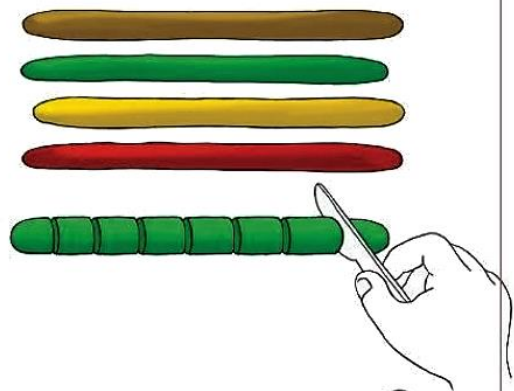
ხელოვანის რჩევა

მძივების აწყობა შეიძლება პლასტილინითაც.

1. თავდაპირველად მოამზადე პლასტილინის გრძელი ფორმა.

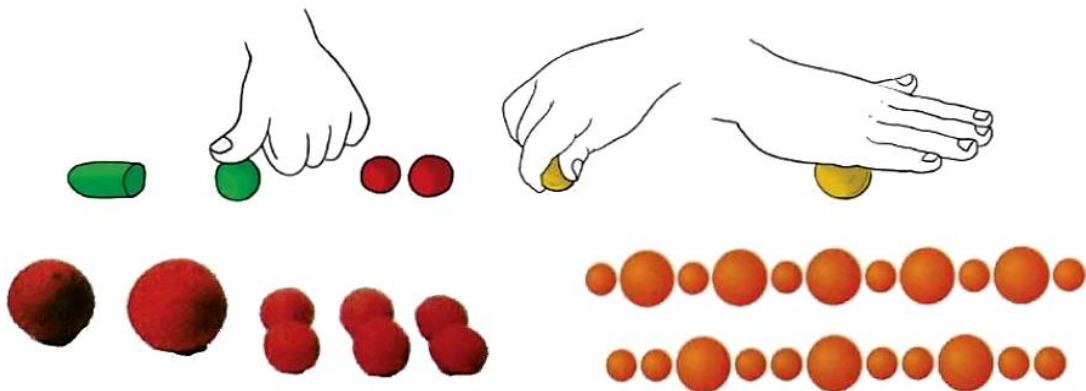

2. ისინი თანაბარ ნაწილებად დაყავი.

3. ამ ნაწილებისგან მრგვალი, ოვალური ან სხვა ფორმის მძივები გააკეთე. მძივები შეიძლება იყოს პატარა ან დიდი ზომის.

4. მძივები წერილ მავთულზე აასხი.

მძივები შეიძლება იყოს თბილი ან ცივი, ძირითადი ან შედგენილი ფერების.

ფლომასტერები, პლასტილინი, მავთული

შემოქმედებითი დავალება

ფერადი ფლომასტერებით მძივების სხვადასხვანაირი წყობა დახატე.

ის, რომელიც უფრო მოგეწონება, პლასტილინით დაამზადე.

რა არის დეკორატიული გაფორმების ხელოვნება?

შენი აზრით, სამკაულები რატომ მოიფიქრეს მხატვრებმა?

26. მსოფლიოში ცნობილი აზერბაიჯანის მარგალიტები

ხალიჩა დეკორატიული ხელოვნების ერთ-ერთი სახეობაა. ხალიჩების ისტორია უძველესი დროიდან მოდის. ხალიჩის 'ხედაპირის მოხატულობა დამოკიდებულია იმაზე, თუ მქსოველები სად და როგორ ცხოვრობდნენ.

საქვეყნოდ ცნობილი აზერბაიჯანული ხალიჩები დაცული და შენახულია მსოფლიოს მუზეუმებში.

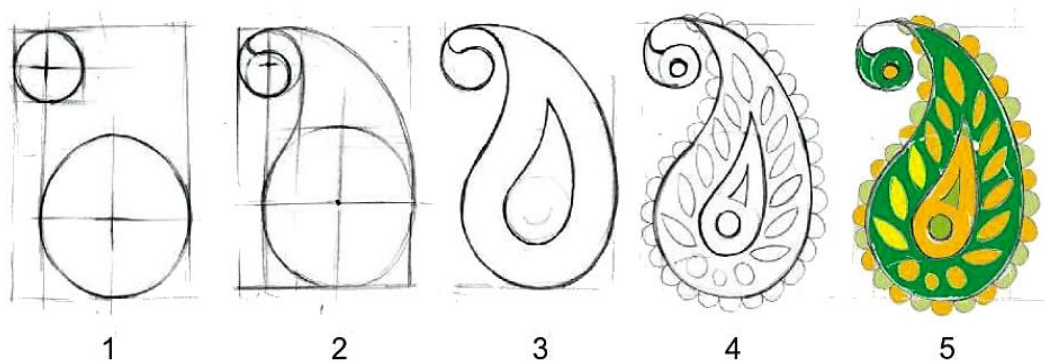
აზერბაიჯანული ხალიჩის დამამშვენებელი ძირითადი ორნამენტებიდან ერთ-ერთი არის ბუთა.

ხალიჩებზე გამოყენებული ბუთას ორნამენტები

ხელოვნის რჩევა

ბუთას ხატვის თანამიმდევრობა

ბუთას ნიმუშები, მოსწავლეთა ნამუშევრები

? შეიძლება გამოვიყენოთ ბუთას მორთვის დროს?

ფერადი ფანქრები, კალმები, ფლომასტერები
შემოქმედებითი დავალება

შენი წარმოსახვით მოიფიქრე და დახატე ბუთა. არ დაივიწყო მორთვა.

27. აზერბაიჯანის ხელოვანები

კეზენფერ ხალიგოვი (1888-1981)

კეზენფერ ხალიგოვი აზერბაიჯანის სახალხო მხატვარია. მის მიერ შექმნილი პორტრეტული ჟანრის ნამუშევრები აზერბაიჯანის სახვითი ხელოვნების ღირსშესანიშნავ ნიმუშთაგანია.

მხატვრის ცნობილი ნამუშევარი აზერბაიჯანის უკვდავი პოეტის-ნიზამი განჯელის პორტრეტია.

მან, შექმნა ილუსტრაციები წიგნებისათვის “აზერბაიჯანული ზღაპრები”, “ქოროღლუ”, აბდულახი “შაიკის “კოჩ ფოლადი”, მირმეჰდი სეიდზადეს “ნარგიზი”

ნიზამი განჯელი

კეზენ ხანის პერსონაჟის
სამოსის ესკიზი.

? რა შეგიძლია თქვა პორტრეტული ჟანრის შესახებ?

ჯელალ კარიალდი (1915-2001)

ჯელალ კარიალდი ცნობილი მოქანდაკეა. მან თავის შემოქმედებაში ბრძოლისა და შრომის გმირების სახეები შექმნა.

დიდი სამამულო ომის გმირთაგან ჰეზი ასლანოვის სახე განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს. მის მიერ შექმნილი ძეგლი "მწყემსი" შრომისმოყვარე ადამიანს განასახიერებს.

მის შემოქმედებაში მუსიკალური ხელოვნების ცნობილი წარმომადგენლების: ბუღბუღლის, რაშიდ ბეჰბუღოვის, კარა კარაევის, ფიქრათ ემიროვის-ძეგლები პორტრეტები ძალიან საინტერესოა.

მოლა ფენაჰ ვაგიფის, მირზა ელექბერ საბირის, ნარიმან ნარიმანოვის ძეგლებიც ნიჭიერი მოქანდაკის დაუვიწყარი ნამუშევრებია.

მ. ფ. ვაგიფი

მ. ე. საბირი

ნ. ნერიმანოვი

შემოქმედებითი დავალება

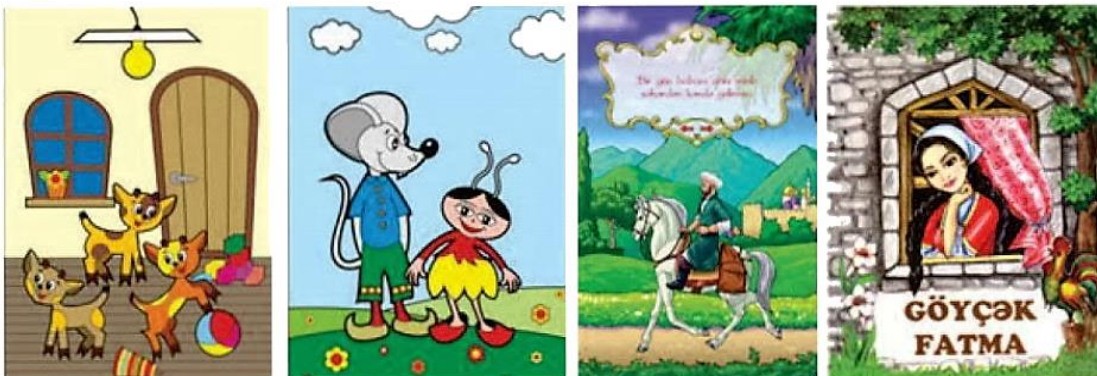
მოიძიე და წარმოადგინე დამატებითი ინფორმაცია მხატვართა შემოქმედების შესახებ.

რა განსხვავებაა ძეგლსა და ნახატს შორის?

შეამოწმე შენი თავი

1. რა ეწოდება მხატვრების მიერ ზღაპრებისათვის შექმნილ ნახატებს?

2. რას იტყვი ზღაპრებში მოცემული კეთილშობილური სიუჟეტების შესახებ?

3. მოცემულ ორნამენტებს შორის ამოიცანი ბუთა.

4. გამოიცანი მოცემული ნივთებიდან რომელი არის დამზადებული ნარჩენი მასალისაგან.

1

2

3

4

5

5. ამ ნივთების დამზადება როგორ შეიძლება?

28. მსოფლიოს ცნობილი მუზეუმები

ლუვრი, თოფკაფი, ერმიტაჟი მსოფლიოს ცნობილი მუზეუმებია. ამ მუზეუმებში ინახება აზერბაიჯანული ხელოვნების უძველესი და ლამაზი ნიმუშები.

ლუვრის მუზეუმი. ლუვრი საფრანგეთში, პარიზის ცენტრში, მდებარეობს. ეს მუზეუმი ჯერ ციხე, შემდეგ სამეფო სასახლე იყო. აქ მსოფლიოს ცნობილი სახვითი ხელოვნების ნამუშევრები ინახება. მუზეუმში აზერბაიჯანის ხელოვნების მიერ შექმნილი იშვიათი დეკორატიული გაფორმების ხელოვნების ნიმუშებიც არის წარმოდგენილი. ესენია: ხალიჩები, ვერცხლის, სპილენძისა და ბრინჯაოსაგან დამზადებული მხატვრული ლითონის ხელოვნების ნიმუშები.

პარიზი, ლუვრის მუზეუმი

ბრინჯაოს დოქი

თოფკაფის სასახლე-მუზეუმი. ეს მუზეუმი ერთ-ერთი უძველესი სასახლეთაგანია. იგი მდებარეობს თურქეთში ქალაქ სტამბოლში.

აქ წარმოდგენილი ნივთების უმრავლესობას მსოფლიოში ტოლი არ ჰყავს. აზერბაიჯანის დეკორატიული-გაფორმებისა და სახვითი ხელოვნების ნიმუშები ამ მუზეუმში ინახება. ხელოვნების ნიმუშებს შორის რაოდენობის მიხედვით ყველაზე თვალსაჩინო ადგილს იკავებს სხვადასხვა ლითონისაგან დამზადებული საოჯახო ნივთები, სამჭედლო ნიმუშები და იარაღი. აქ აზერბაიჯანის ქსოვის ხელოვნების იშვიათი ნიმუშებიც ინახება.

მათ შორის განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ქსოვილები, მხატვრული კერვა და ხალიჩები.

თოფკაფის სასახლე-მუზეუმი

ქამრის ფრაგმენტი

ფოლადის მუზარადი

ერმიტაჟი. ერმიტაჟის მუზეუმი მდებარეობს რუსეთში ქალაქ სანკტ-პეტერბურგის ცენტრში, მდინარე ნევის სანაპიროზე.

ერმიტაჟის მდიდრულ და მორთულ სალონებში წარსულში წვეულებები, ბალები და კარნავალები ტარდებოდა. შემდეგ ერმიტაჟი მუზეუმად გადაკეთდა.

ერმიტაჟის აღმოსავლური კულტურისა და ხელოვნების განყოფილებაში აზერბაიჯანელი ოსტატების მიერ შექმნილი ხელოვნების ნიმუშებიც ინახება. იქ უძველეს სახელმწიფოთა შორის აზერბაიჯანის ოსტატების მიერ შექმნილი სამკედლო, კერამიკაზე, ქვასა და ხეზე ამოტვიფრული ხელოვნების ნამუშევრები და სხვადასხვა სახის ნაქსოვი ნიმუშებიცაა დაცული.

სანკტ-პეტერბურგის სახელმწიფო მუზეუმ ერმიტაჟში მეტალისაგან დამზადებული ხელოვნების ნიმუშების გვერდით უამრავი ორიგინალური ფორმის, მოხატული საყოფაცხოვრებო ნიმუშებიც არის წარმოდგენილი.

ერმიტაჟი, სანკტ-პეტერბურგი

ერმიტაჟის აღმოსავლური კულტურისა და ხელოვნების განყოფილებაში დაცული ხელოვნების ნიმუშები.

ბრინჯაოს ტურკმელი

თუჯის სასანთლე

შემოქმედებითი დავალება

შეაგროვე და წარმოადგინე დამატებითი ცნობები შენთვის ცნობილი მუზეუმების შესახებ.

რატომ აარსებენ მუზეუმებს?

მსოფლიოს რომელი ცნობილი მუზეუმების ჩამოთვლა შეგიძლია?

რისი დემონსტრირება ხდება მუზეუმებში?

TƏSVİRİ İNCƏSƏNƏT – 2
Ümumtəhsil məktəblərinin 2-ci sinfi üçün
“Təsviri incəsənət” fənni üzrə dərslik
Gürcü dilində

Tərtibçi heyət:

Müəlliflər: **Yeganə Qələndar qızı Cəlilova**
Kəmalə Əhməd qızı Cəfərzadə

Tərcüməçi	Ç.Abdurahmanov
Redaktoru	M.Musayev
Bədii redaktoru	T.Məlikov
Texniki redaktoru	Z.İsayev
Dizayneri	R.Abdurahmanov
Rəssamları	M.Hüseynov, E.Məmmədov
Korrektoru	S.Rəşidova

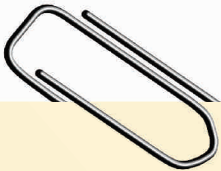
Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
19.06.2009-cu il tarixli 734 №-li əmri ilə
təsdiq olunmuşdur.

© Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi – 2016

Kağız formatı 57×82¹/₈. Fiziki çap vərəqi 7. Səhifə sayı 56.
Tiraj 200. Pulsuz.

“Çaşıoğlu” mətbəəsində çap olunmuşdur.

Pulsuz

Əziz məktəbli !

Bu dərslik sənə Azərbaycan dövləti tərəfindən bir dərs ilində istifadə üçün verilir. O, dərs ili müddətində nəzərdə tutulmuş bilikləri qazanmaq üçün sənə etibarlı dost və yardımçı olacaq.

İnanırıq ki, sən də bu dərsliyə məhəbbətlə yanaşacaq, onu zədələnmələrdən qoruyacaq, təmiz və səliqəli saxlayacaqsan ki, növbəti dərs ilində digər məktəbli yoldaşın ondan sənə kimi rahat istifadə edə bilsin.

Sənə təhsildə uğurlar arzulayırıq!